

Dívák és Ikonok

Magyar Zene Háza – 2024. május 17.

Az egyetemes kultúra modern kori története lényegében elválaszthatatlan a dívák, a művészetek istenasszonyainak csillogó és csodált életétől, nyomot hagyó pályafutásától. Hangos ováció és taps, luxus és túláradó rajongás, a siker elképzelhetetlen magasságai és személyes tragédiák, heroikus küzdelmek, esendőség, kétségek, szenvedélyek metszetében törtek az égis ezek az életutak. Minden előadó-művészeti ágban felragyognak olyan önálló univerzumként létező nagyságok, akiknek köszönhetően a zene, a színház, a film, a tánc többé már nem ugyanaz, mint egykor, előttük volt.

Soha, senki nem tudta még megfejteni a titkot: mi az a kifogyhatatlan energiaforrás, melyből az igazi dívák fénye táplálkozik. Nem ismerjük az időtlenül lenyűgöző művészet, a zsenialitás titkát - azt a szavakkal körül nem írható „ismeretlen tényezőt”, amitől e dívák lábai előtt hever a világ. Ezt a hatalmat szokták karizmának, kisugárzásnak, egyéniségnek nevezni. Számomra azonban ezek a kifejezések mindig erőtlennek tűnnek. Sokszor, sokféleképpen tettem fel magamnak a kérdést: mi az a többlet, amitől a legnagyobbak személye ikonná, művészetük halhatatlanná válik? Hogyan lehetséges az, hogy a tökéletes mesterségbeli tudás, a profizmus, az egyedi megjelenés és a kivételes teljesítmény nem feltétlenül elég ahhoz, hogy más emberként lépünk ki egy produkciót követően az utcára? Honnan és hogyan pattan ki a szikra, mely lángra gyújtja az érzékeket, a lelket és a szellemet?

A Dívák és Ikonok című kiállítás nem kevesebbet ígér, mint azt, hogy kézen fog bennünket és cinkosunkká szegődve megpróbálja velünk együtt kutatni a titkot. Úgy sejtem, hogy meg kell elégedjünk a kutatással magával - és ez így van rendjén. A titok örökre ott marad a Művészet lelakatolt trezorjában - de talán épp ennek elfogadása és megértése mindaz, amit itt látunk. Hiszen itt minden arról szól, hogy az ikonná vált előadók valójában talán nem sokban különböznek tőlünk. A személyes történetek iránti mohó kíváncsiság ezért ösztönös érzésünk. Hús-vér emberek ők - és mégis csodálatra méltók, mert kivételes isteni ajándékot kaptak és volt bennük elegendő erő és kitartás, hogy az ajándékkal mindannyiunk örömére sáfárkodjanak.

Minden generációnak példaképekre van szüksége. Elemi igényünk a rajongás, a csodálat, a ragyogásból való részesezés iránti vágy. Morzsák megízlelése a varázslatból - hiszen mi más volna e teljesítmények értelme...

Korunk, világunk ma arra kényszerít, hogy újraértelmezzük a példakép fogalmát. Nincs az rendjén és nem kell beletörödnünk abba, hogy látszólag az instant, súlytalan, sokszor csupán hetekig, hónapokig tündöklő online-sztárok idejét éljük. Nincs az rendjén, hogy fiataljaink, gyermekeink figyelmét olyan kreált jelenségek vonják magukra, melyek mögött nincs valós, időtálló teljesítmény. A talmi csillogást, a felszínes látszat-értékeket e kiállítás most szembeszökő módon hívja tetemre. Erősségét abban látom, hogy mesterien adagolja és arányosítja az érzelmi, bevonást a tényszerűséggel, az információ-átadást a remek hatáskeltéssel. Olyan tárlat résztvevői lehetünk, amely hosszú távra el fogja foglalni gondolatainkat. Emlékeket, érzéseket ébreszt, lendületet és megerősítést ad.

Örömteli bizonyosság hazánk nemzetközi kulturális pozícióját illetően, hogy a világhírű londoni intézmény, a kiállításgazda első alkalommal hozzánk utaztatja felbecsülhetetlen értékű, innovatív, kreatív szemlélettel összeállított kiállítási anyagát. Elismerésre méltó a példaértékű intézményi együttműködés, különösképpen azért, mert a Magyar Zene Háza jelentős hozzáadott értékkel gyarapítja a vendégségbe érkezett összeállítást: a dívák sorát sikeres magyar előadóművészek személyével gyarapítja. Ez teszi igazán miénkké a tárlatot, helyezi el szívünk-lelkünk legmélyén, váltja ki jogos büszkeségünket a mi előadók teljesítményére. A kiállítás izgalmas, pulzáló, dinamikus és drámai világa méltó a művészet forradalmáraihoz, akik hatással voltak történelemre, kultúrára és hétköznapiakra.

Úgy érzem kereknek gondolataimat, ha minden idők legnagyobb magyar operadívájának, Marton Évának szavaival köszönöm meg a londoni Victoria and Albert Múzeumnak, a Magyar Zene Házának és minden közreműködőnek, támogatónak, segítőnek ezt az egyedülálló kezdeményezést.

„Én soha nem úgy mentem fel a színpadra, mintha az valami hétköznapi munka lenne, amit el kell végezni. Művészként az a feladatom, hogy azt adjam, amit a közönség a mindennapi életben nem tud átélni. Érezzék az én érzelmeimet, éljék át, amit én átélek a színpadon, olvadjanak fel az érzelmeimben, érintse meg őket, amit aztán ők is tovább tudnak adni a saját környezetüknek.”

Ezt az üzenetet és ajándékot vigye haza magával mindenki, aki az elkövetkező időszakban ellátogat a Magyar Zene Háza szervezésében látható Dívák és Ikonok című kiállításra.

Köszönöm, hogy meghallgattak!

Budapest, 2024. május 17.

Závogyán Magdolna
Kultúráért Felelős Államtitkár

